

Ukrainske flygtninge og kulturmøde

Helsingør Kommune

DRU DANSK
FLYGTNINGE
HJÆLP

Mads Ted Drud-Jensen, Center for Udsatte Flygtninge, 25. september 2023

Program - kl. 14:00-16:00

Introduktion

Flugt og eksil

Rettigheder og vilkår

Kultur og kulturmøde

Dialog og spørgsmål

Afrunding

Kulturforståelse og kulturmøde

Hvordan håndterer vi mødet med personer, vi opfatter som anderledes end os selv?

Forskelle?

1. Flygtningeperspektivet (flugt, eksil, traumer)
2. Det retlige perspektiv (rettigheder)
3. Det kulturelle perspektiv

Hvad fylder hos jer?

...er der nogle emner, der fylder særligt meget i jeres møde med flygtninge, som I gerne vil omkring i dag?

Flugt og eksil

Alle flygtninge er rystede

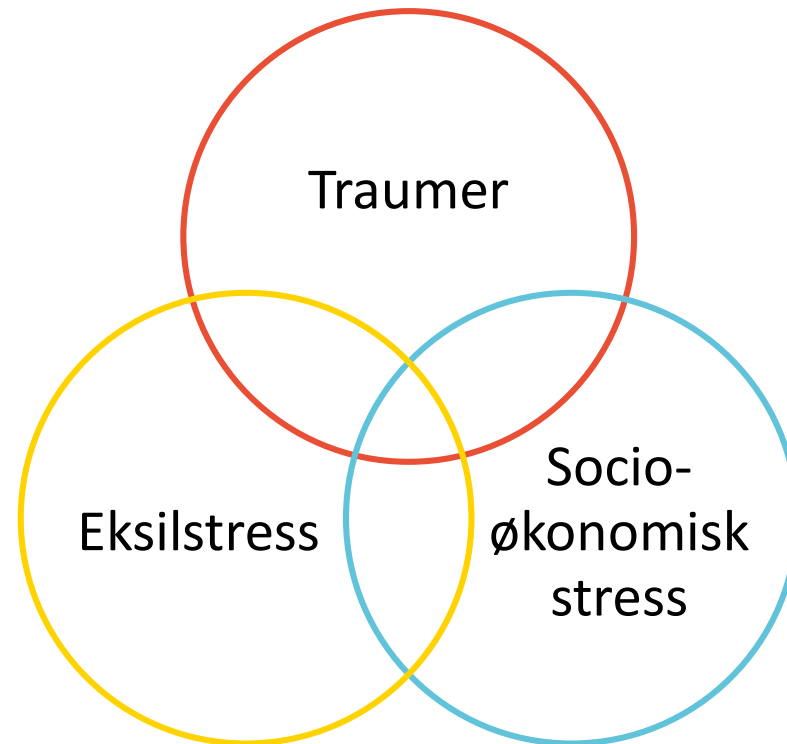

Flygtninges oplevelser

- Oplevet ekstreme forhold
- Tab og afsavn
- Fundamentalt ændret livssituation
- Kulturelle forskelle
- Minoritet
- Klient

Flygtninges udfordringer hænger sammen

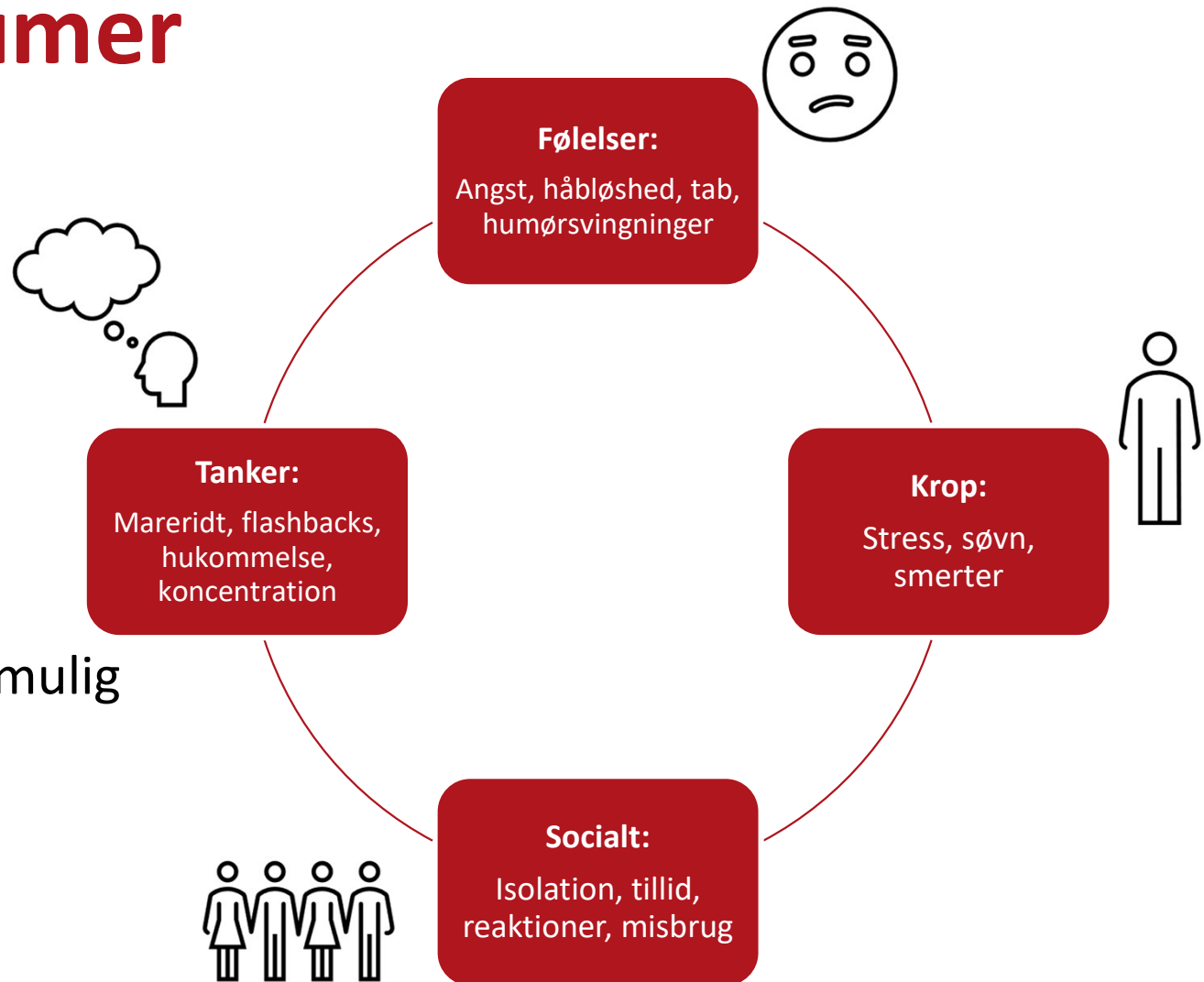

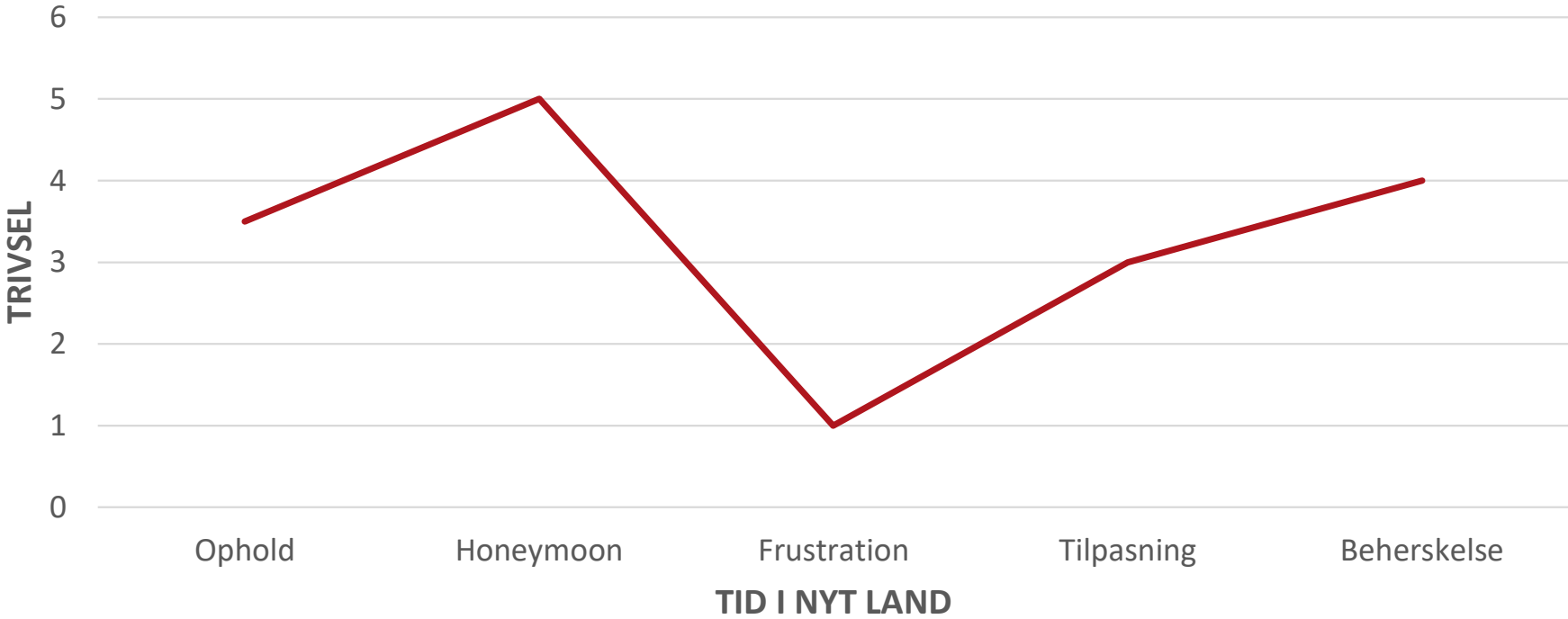
Stress og traumer

Normale reaktioner på unormale begivenheder

Ca. 30% af ukrainere har symptomer svarende til mulig PTSD

Eksillivets faser

Vilkår i Danmark er afgørende for trivsel

Risikofaktorer, hvad er skidt?

- Usikkerhed omkring ophold
- Adskillelse fra familien
- Manglende netværk
- Lav socioøkonomisk status
- Tab af status
- Sprogvanskeligheder
- Oplevet diskrimination

Beskyttelsesfaktorer, hvad er godt?

- Familiesammenføring og nærhed til familie
- Netværk
- Beskæftigelse/uddannelse/skole/institution
- Sprogkunderskaber
- Egen varig bolig
- Adgang til sundhedsydelser

Rettigheder og vilkår

Særloven

Hvem kan søge om opholdstilladelse efter særloven?

1. Ukrainske statsborgere og flygtninge med asyl i Ukraine, der er udrejst fra Ukraine d. 1. feb. 2022 eller senere
2. Ukrainske statsborgere eller flygtninge i Ukraine, der opholdt sig i Danmark eller havde opholdstilladelse i Danmark d. 1. feb. 2022
3. Nær familie til ovenstående

Opholdstilladelsen er tidsbegrænset til den 17. marts 2024 med mulighed for forlængelse til 17. marts 2025

Hurtig sagsbehandling

Må arbejde allerede efter indgivet ansøgning

Modtagelse af flygtninge i Danmark

Kommuner har integrationsansvar – 1-årigt selvforsørgelses- og hjemrejseprogram (tidligere: integrationsprogram) med mulighed for forlængelse op til fem år:

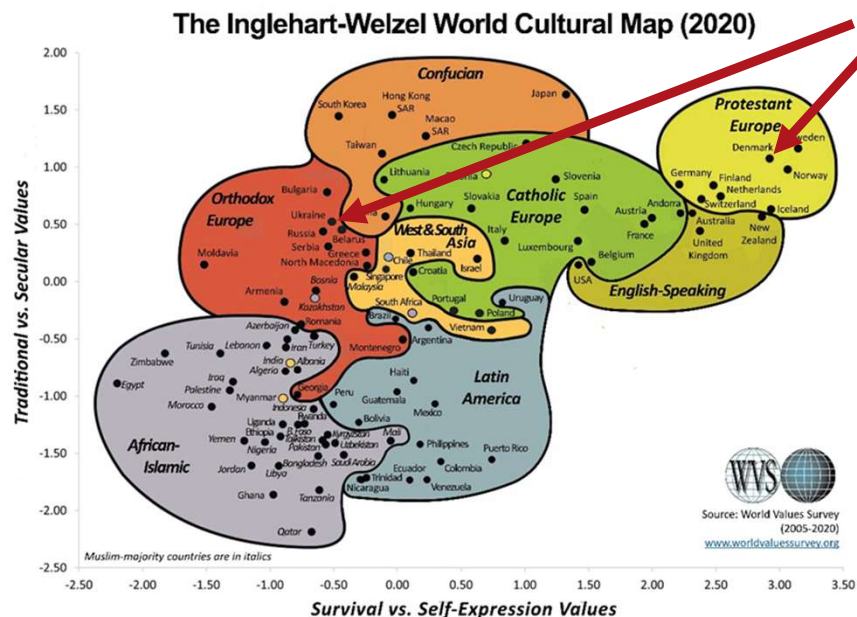
- Modtagelse og boliganvisning
- Kontrakt
- Danskundervisning
- Hjælp til beskæftigelse (virksomhedspraktik, løntilskud osv.)
- Selvforsørgelses- og hjemrejseydelse (tidligere: integrationsydelse)
- Optjeningsprincip for eks. børne- og ungeydelse
- Adgang til eksempelvis sundhedsydelser som alle andre
- *Mulighed for at suspendere nogle tidsfrister pga. den ekstraordinære situation*

Kultur og kulturmøde

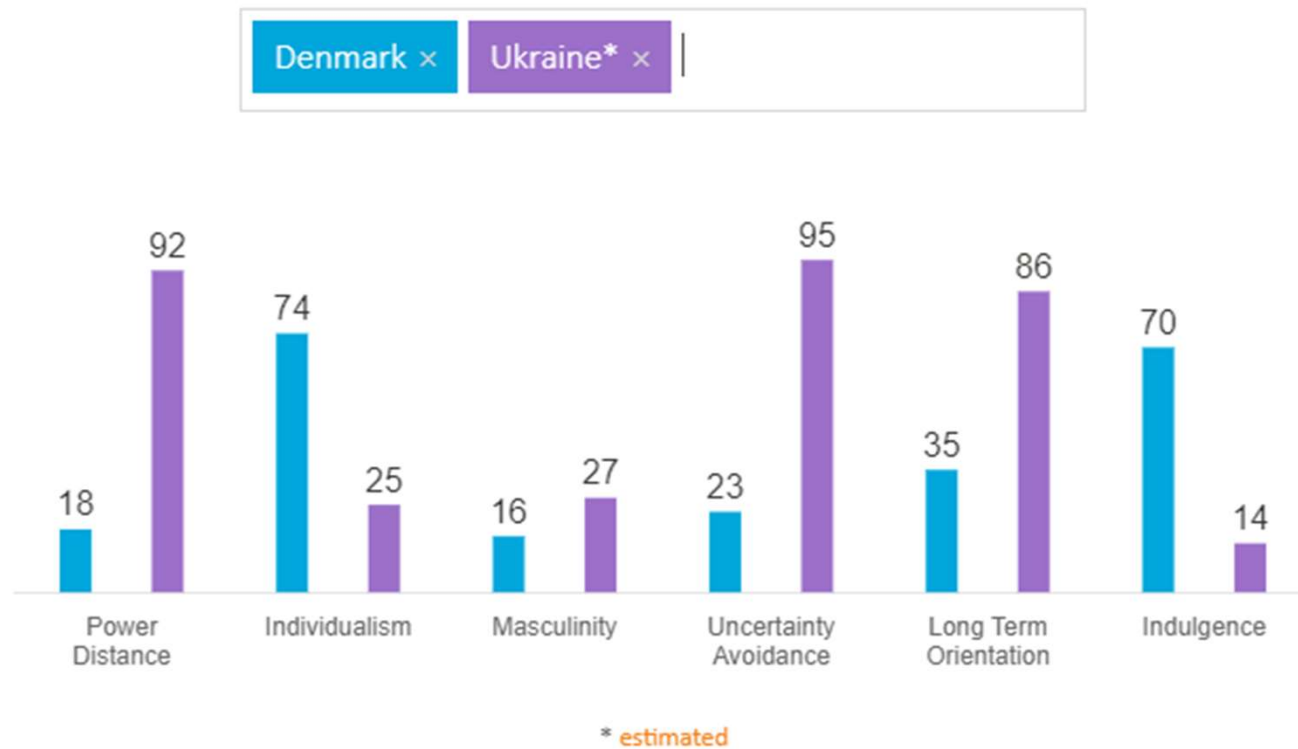
Kulturforskelle – en illustration

- Religionens betydning
- Familiestruktur og -værdier
- Forhold til autoriteter
- Kønsroller
- Kollektivism og sikkerhed vs. individets trivsel og selvrealisering
- Mangfoldighed
- Tillid
- Inklusion og deltagelse

Kulturforskelle – en anden illustration

Lidt om Ukraine

- +5,8 mill. flygtninge i Europa, +5,1 mill. internt fordrevne, 39.000 ophold i Danmark
- Ungt demokrati
- Korruption og mistillid til myndigheder
- 75% er ortodokse kristne
- Mere hierarkisk samfund
- Mere traditionelt ift. køn, seksualitet, familie
- Almindeligt at flere generationer bor sammen
- BNP pr. indb. ca. en femtedel af gns. for EU
- Stor udvikling, stor forskellighed

Uddannelse og arbejde i Ukraine

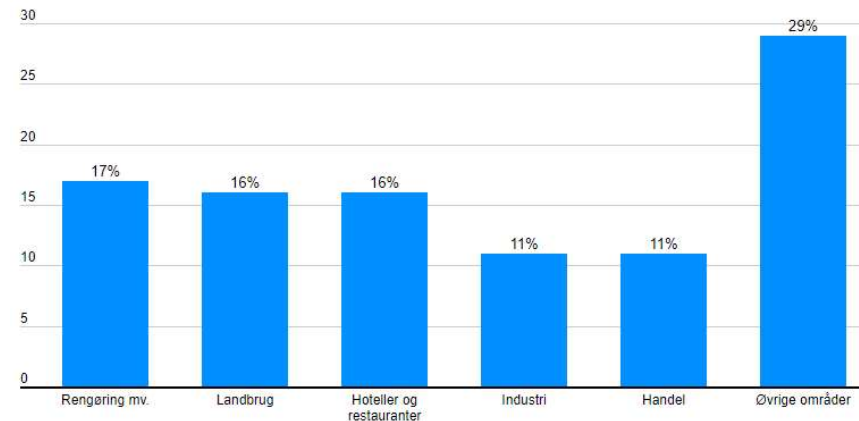
- Højt uddannelsesniveau, 12 års grundskole
- Ikke alle taler engelsk
- Høj beskæftigelsesfrekvens for kvinder (61%), men lavere end i DK (76%)
- Kønsopdelt arbejdsmarked
- Mere hierarkisk arbejdspladskultur
- Initiativ vs. ordrer

Se film om uddannelse og arbejde med og for ukrainere i Danmark:

- > [Працевлаштування в Данії \(Arbejde i Danmark\) – Velkommen til Danmark](#)
- > [Освіта для молоді та дорослих \(Uddannelse for unge og voksne\) – Velkommen til Danmark](#)

Beskæftigelse i Danmark:

Antal personer m. ophold efter særloven i beskæftigelse fordelt på brancheområde, januar 2023

Anm.: Status pr. 19. februar 2023.

Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger.

Ukraine – børn og unge

- 3 års barsel
- Få børn går i vuggestue
- Børnehave fra 3 år
- Ingen snotnæser i institution
- Mad i institution og skole
- Kvinder har i højere grad ansvaret for hjemmet og børnene
- Mere faktuel viden, udenadslære og præstationsfokus i skolen
- Mindre gruppearbejde og fokus på sociale færdigheder
- Almindeligt at gå til fritidsaktiviteter

Ukraine – sundhedsvæsen

- Adgang til lægen via bl.a. “live køer”
  - Mere medicin, mindre receptpligtig
  - Mere håndkøb – nemmere adgang
  - Mere behandling
  - Udskrevne regler om gaver eller korruption
  - Forstår i højere grad lægen som ekspert – mindre vant til at blive inddraget i egen sundhed og behandling
- [Система охорони здоров'я \(Sundhedsvæset\) – Velkommen til Danmark](#)

Ukrainere – hvad ved vi mere..?

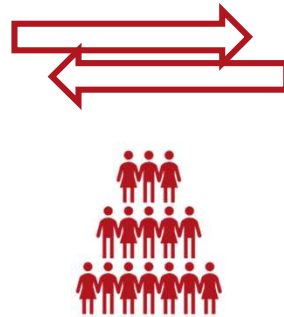
- 53 % er i beskæftigelse
- Mange vil hjem – er mentalt i hjemlandet
- Halvdelen vil blive i Danmark (bekymring om hjemsendelse)
- Der er stor forskel på levestandard
- Oplevelse af statustab
- Relativt autoritært/disciplinært og præstationsorienteret
- Bekymring om adgang til sundhed
- Der kan være stor forskel på, hvordan man forstår sine børn/opdrager dem
- En del børn har det svært (midlertidighed, dobbeltskole)
- Taler ikke om det svære
- Alkohol som coping-mekanisme...

Husk at...

- De ukrainske flygtninge er forskellige
- På nogle måder ligner Ukraine Danmark, på nogle måder er det anderledes
- Alle har oplevet krig og flugt, men på forskellige måder
- Reagerer forskelligt på, hvad de har oplevet

Hvad er kultur?

**Fortolknings-
fællesskaber,
mønstre af
betydning**

**Fælles
adfærdsmønstre og
normer**

Bred definition

- skabes og skaber mennesker
- en gensidig proces
- altid til forhandling

Thisted og Gimpel (2007)

Smal definition

- ét land
- ét folk
- ét sprog

Hastrup (2011),

Hvad betyder det?

Det smalle (beskrivende) kulturbegreb i praksis

- Søger fællestræk mellem personer med samme kulturelle baggrund.
- Forklarer personers handlinger ud fra deres kulturbaggrund. Indebærer ofte en forestilling om homogen national kultur. Kultur som statisk.

Det brede (komplekse) kulturbegreb i praksis

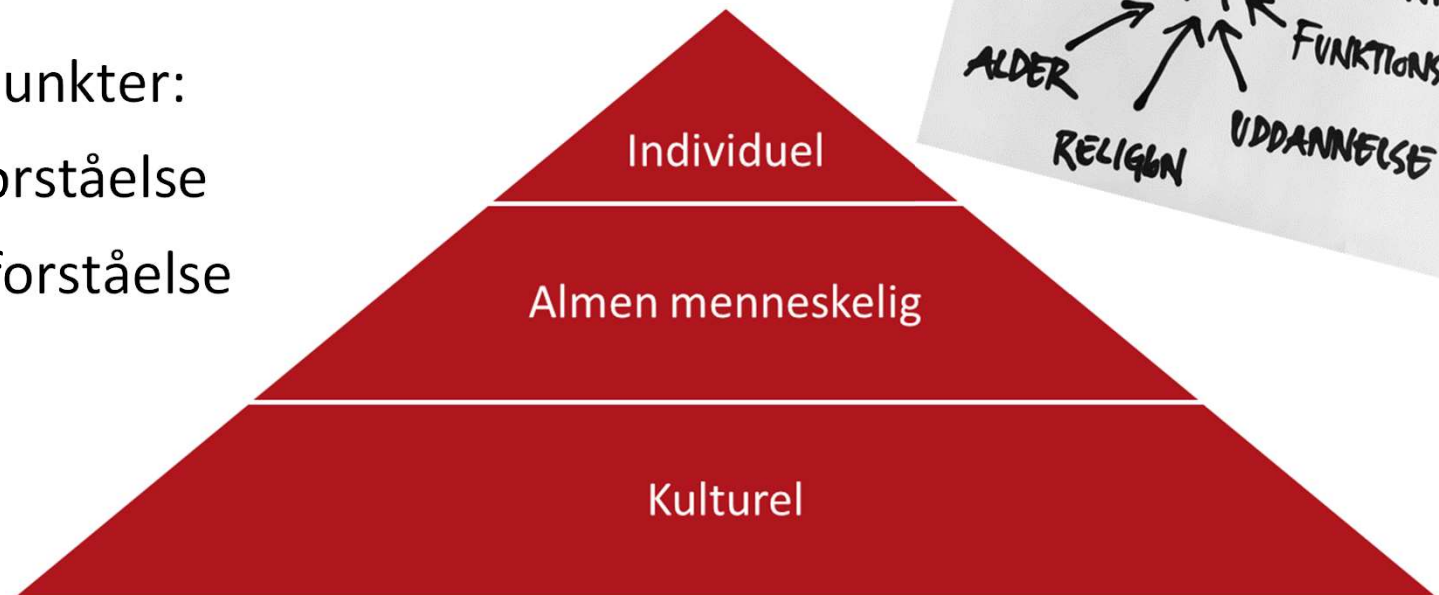
- Søger ikke at generalisere ud fra kulturel baggrund.
- Forklarer personers handlinger ud fra fx køn, alder, uddannelse – sociale forhold – og kultur.
- Ser personers handlinger i forhold til kontekster – fx familie, arbejde og fritid. Eller eksil?

Kulturmøde

Hvordan møder vi personer, som vi opfatter som anderledes end os selv?

Opmærksomhedspunkter:

1. Kulturel forforståelse
2. Kulturel selvforståelse
3. Forskelle og ligheder

Hvad kan man gøre?

- tips og tricks

- Adskil observation og fortolkning
- Vent med at fortolke til du har tilstrækkelig viden
- Få viden fra personen selv
- Nøgleord: Nysgerrighed, viden, forståelse, respekt, ydmyghed

Flere tips og tricks

- Klar kommunikation og gensidig forventningsafstemning (husk tolkning)
- Spørg!
- Inddrag!
- Indhent viden om det samfund, flygtningene kommer fra, men tag ikke den viden for givet i mødet med den enkelte
- Overvej alternative årsager eller forklaringer
- Tag ikke egne selvfølgeligheder for givet
- Sæt dig i borgerens/flygtningens sted
- Fokuser også på ligheder og ressourcer frem for forskelle og problemer

Samtalen

- Lyt mere end du taler
- Vi skal turde lade samtalen udvikle sig på andre måder, end vi forventer
- Stil åbne spørgsmål – spørg ind til kontekst
- Stil korte 'informationsfattige' spørgsmål
- Vær ærlig om egen tvivl
- Giv noget af dig selv

Sproglige udfordringer

- Brug tolkning
- Tal langsomt, men normalt
- Enkle og korte sætninger
- Både skrift og tale
- Oversættelsesapps
- Vær kreativ
- Du kan også tegne

Reflektér

Ud fra det vi har talt om ind til nu:

1. Hvad har været nyt for mig?
2. Hvad betyder det for indsatsen hos os?
3. Hvilke yderligere spørgsmål har jeg?

Spørgsmål eller kommentarer?

Mads Ted Drud-Jensen, Center for Udsatte Flygtninge

Links

- Velkommen til Danmark (film): <https://velkommentildanmark.dk/>
- Materialer: <https://integration.drc.ngo/bliv-klogere/materialer/>
- **Center for Udsatte Flygtninge**: <https://integration.drc.ngo/cuf>
- **Psyko-social telefonlinje** for ukrainere: <https://integration.drc.ngo/bliv-klogere/radgivning/>
- **MindSpring** for ukrainere: <https://integration.drc.ngo/bliv-klogere/materialer/brochure-om-mindspring-for-ukrainere/>
- Rapport fra DRC Dansk Flygtningehjælp, Røde Kors og KL om modtagelse af ukrainere: <https://integration.drc.ngo/bliv-klogere/materialer/danmarks-modtagelse-af-flygtninge-fra-ukraine/>
- Rapport fra Red Barnet: https://redbarnet.dk/media/9117/ramboell_analyse-af-hvordan-boern-og-familier-paa-flugt-fra-ukraine-oplever-modtagelsen-i-danmark.pdf
- Rapport om mental sundhed (KU og Dignity): https://psy.ku.dk/pdf/ukraine_rapport.pdf/

mads.drud-jensen@drc.ngo
drc.ngo/integration